тызэкъотмэ — тылъэш!

№ 152 (23081) 2024-рэ илъэс

ГЪУБДЖ ШЫШЪХЬЭІУМ и 20

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

6 + тисайт WWW.ADYGVOICE.RU тихъытыу нэкГубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

АмалышІухэр къэзытырэ

Сэнаущыгьэ зыхэль ныбжык эхэм язэхахьэу ильэс кьэс зэхащэрэм хэлэжьагьэх Адыгеим, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Черкесым, Херсон хэкум ыкІи Къалмыкъым къарыкІыгъэ кІэлэ ыкІи пшъэшъэ 500-м ехъу. Іофтхьэбзэ шъхьаІэхэр къушъхьэу «Фыщт» ыльапэ дэжь щыкІуагьэх.

лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгъэхьыгъэ Іофхэр къащаІэтыгъэх: гъэсэныгъэм, культурэм, спортым ыкІи шІэныгъэхэм язегьэушъомбгъун. Гъэсэныгьэм тегъэпсыхьэгъэ Іофтхьабзэр республикэм икъэлэ шъхьаlэ, Адыгэ къэралыгьо университе-

Мэфи 4-рэ кІогьэ зэіукіэгьум тым, щаублагь. Ащ къекіоліагьэхэр зекІонымкІэ, тыкъэзыуцухьэрэ дунаим икъэухъумэнкіэ, экономикэмкіэ, я Хэгъэгу шіу алъэгьоу ныбжыкІэхэр пІугьэнхэмкІэ Іофыгьо зэфэшъхьафхэм анэсыгъэх. А пстэуми анэмыкІэу республикэм ихьакІэхэм тарихъ чыпіэхэр зэрагьэльэгьугьэх.

Нэужым Яворово гъэхъунэкІэ заджэхэрэм лъэсэу къыщежьэхи, зекІо чІыпІэу «Фыщт» нэсыгъэх. Мэфищым къыкІоцІ ахэр спорт зэнэкъокъухэм ахэлэжьагъэх, лъэпкъ ІэпэщысэхэмкІэ яІэпэІэсэныгьэ къагьэльэгьуагь, адыгэ джэгу зэхащэгъагъ, Адыгеим итарихъ, икультурэ, ичІыопс нэІуасэ зафашІыгь, мылыльэ чІыпІэхэм, хьыкъумхэм ыкІи къушъхьэ шыгухэм анэсыгьэх.

ДзюдомкІэ олимпийскэ чемпионэу Арсен Галстян афызэхищэгъэгъэ Іофтхьабзэу «чемпионым тыригъусэу зарядкэ тэшlы» зыфиlорэр анахьэу агу къинэжьыщтхэм

ащыщ.

КъыткІэхъухьэхэрэр я Хэгъэгу фэшъыпкъэхэу, шІу алъэгъоу пІугъэнхэм фытегъэпсыхьэгъэ игъэкІотыгъэ Іофтхьабзэм къыдыхэлъытагъэу Урысыем, Адыгеим, ТекІоныгъэм и Быракъышхо зэкІоцІыхыгъэхэу аІыгъы-

Анахь мэхьанэшхо ныбжьыкІэхэм зэратыгьэ хъугьэ-шІагъэхэм ащыщыгъ АР-м и Лышъхьэу КъумпІыл Муратрэ республикэм иминистрэхэм я Кабинет ажед моІшаметхи едмехтех щызэдыряІэгъэ зэдэгущыІэгъур.

(Икіэух я 3-рэ нэкіуб. ит).

Зэдэлэжьэныгъэм иамалыкІэхэр

Адыгеим ыкІи Къэбэртэе-Бэлъкъарым яльэпкъ гъэзетхэу «Адыгэ макъэмрэ» «Адыгэ псальэмрэ» яжурналистхэу Тэу Замирэрэ Нэкlэпыджэ Замирэрэ Черкесскэ щыlэх. Мы тхьамафэм редакциеў «Черкес хэкум» ахэр щылэжьэщтых.

Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлъкъар, Къэрэщэе-Черкес республикхэм ялъэпкъ гъэзетхэм язэдэлэжьэныгъэ ыкІи гъэзетэу «Черкес хэкур» къызыдэкІырэр мыгъэ илъэси 100 зэрэхъурэм афэгъэхьыгъэу КъЧР-м щызэхащэрэ Іофтхьабзэхэм адиштэу мыщ фэдэ журналист зэхъожьыныр зэдэлэжьэныгъэм ишэпхъакІэу зэІофшІэгъухэм къызэдыхахыгъ.

Зэкъош гъэзетищым яредакторхэм язэхахьэу 2023-рэ илъэсым Налщык щыкІуагъэм ар щызэдаштэгъагъ.

Проектым игъэцэкІэн зыублагъэр «Черкес хэкур» ары. КъЧР-м лъэпкъ Іофхэмкіэ, коммуникацие жъугъэхэмкіэ ыкІи хэутынымкІэ и Министерствэ иІэпыІэгъукІэ мы Іофтхьабзэм изэхэщэн гъэзетым иредактор шъхьа І эу Абидокъо Люсанэ зэшІуихыгъ.

Тэу Замирэрэ НэкІэпыджэ Замирэрэ пстэумэ апэу къош гъэзетым щылэжьэрэ яІофшІэгъухэм заІуагъэкІагъ, лъэпкъ журналистикэр непэ зэрэлъыкІуатэрэм, зигьо Іофыгьоу гъэзетхэм къыхаутыхэрэм атегущы агъэх.

КъЧР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, коммуни- 🚡 кацие жъугъэхэмкіэ ыкіи хэутынымкіэ иминистрэу Мурат Есенеевым зэlукlэгъу дыряlaгъ. Зэкъош шъолъырищым язэпхыныгъэ лъэпкъ гъэзетхэр зэрэдэ- 🖠 лажьэхэрэм министрэм уасэ фишІэу къыхигъэщыгъ:

Хъытыум ухэхьэ къодыемэ къэбарыр къызэрыпхыщт нэкlубгъохэр жъугъэу икъэухъумэн ары. Ныдэлъфыбзэкlэ къы- рэщэе-Черкесым икъэралыгъуабзэхэмкlэ итых. Непэ къэбарынчъэ ухъун плъэкІыщтэп телефоныр пІэкІэлъмэ. Ау лъэпкъ къэралыгъо ІэпыІэгъу ящыкІагъ. Тэри ибзэкІэ, къэрэщаибзэкІэ ыкІи урысыбгъэзетым пшъэрылъ шъхьаlэу иlэр бзэм зэрэтфэлъэкlэу тадэлажьэ. Непэ Къэ- зэкlэ – лъэпкъ гъэзетитф къыдэкlы.

хаутырэ гъэзетхэр щыІэнхэ фае. Ахэм - черкесыбзэкІэ, абэзабзэкІэ, нэгъо-

Пстэуми яфитыныгьэхэр къыдэлъытагьэх. Адыгеим ыкІи Къэбэртэе-Бэлъкъарым яжурналистхэр «Черкес хэкум» щылэжьэнхэу къызэрэкІуагъэхэр зэдэлэжьэныгъэм ишэпхъэкІэ гъэшІэгъон. Ащи едгъэхъун фае. Тилъэпкъ гъэзетхэр грантхэм якъыдэхын хэлэжьэнхэ фаеу

> сэльытэ. Льэпкъ журналистхэм яІэпэІэсэныгъэ ащ хигъэхъощт, амалыкІэхэр къаритыщтых.

> Гъэзетэу «Черкес хэкур» къызыдэкІырэр илъэси 100 зэрэхъурэм ипэгъокі эу редактор шъхьа і эу Абидокъо Люсанэ якІэщакІоу Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр зэхащэх. Илъэсишъэм гъэзетым редактор шъхьа І эу нэбгырэ 24-рэ щылэжьагь. Апэрэм - Ботэщ Ибрахьимэ Мырзэ ыкъом гъэзетым лъапсэ фишІыгъ. Я 25-р апэрэ бзылъфыгъэ редактор шъхьа эу Абидокъо Люсан, ар КъЧР-м изаслуженнэ журналист.

> Гъэзетым ыныбжь илъэси 100 зэрэхъурэм фигъэшъуашэу ащ иІофышІэу Хьэтай Мадинэ Іошъхьэмафэ зэрэдэкІоягъэр «Адыгэ макъэм» къыхиутыгъагъ.

> Агъэнэфэгъэ Іофтхьабзэхэм ахэтэу шІэжь чъыгхатэ агъэтІысхьанэу яму-

Зэдэлэжьэныгъэм ипроект хэтэу Тэу Замирэрэ

НэкІэпыджэ Замирэрэ лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ гъэхъагъэхэр зышІыгъэ цІыф хьалэмэтхэм аlуагъэкlэщтых.

Байконур щыІагьэх

КІэлэцІыкІухэмрэ ныбжыкІэхэмрэ я Урысые общественнэ-къэралыгьо движениеу «Движение Первых» зыфиюрэм хэтхэм ащыщхэр шышъхьэlум и 13-м къщегъэжьагъэу и 15-м нэс космодромэу Байконур щыlагъэх, ракетэу «Союз-2.1a» зыфиlорэр, транспорт къухьэльатэу «Прогресс МС-28» игъусэу, ошьогум зэрэдэкІуаерэр кІэлэеджакІохэм альэгьун амал яІагь.

Урысые проектэу «Космическая экспедиция Первых» зыфиlорэм текlоныгъэ къыщыдэзыхыгъэ нэбгырэ 89-рэ мыщ щы Іагъэх, ахэм ахэтыгъ «Движение Первых» зыфиlорэм и Адыгэ шъолъыр къутамэ хэт Вероника Ефимцевар.

КІэлэеджакІохэр Байконур щэІэфэхэкІэ монтажнэ-ушэтыпІэ корпусым ащагъэх, ракетэхэу «Протон», «Гагаринский старт» зыфиlохэрэм япэублэ комплекс ыкlи команднэ пунктыр арагьэльэгьугь. Джащ фэдэу Сергей Королевыр, Юрий Гагариныр зыщыпсэущтыгьэхэ унэхэр, къухьэлъатэу «Буран» зыфиІорэм имакет, космодромым имузей ыкІи космонавтхэм ягъэхьазырынкІэ Гупчэм икъутамэ ыкІи космонавтхэм я Аллее нэрылъэгъу

– Ракетэр космосым зэрэдэкlyaeрэр слъэгъун амал къысэзытыгъэ «Движение Первых» зыфиюрэм ыкли «Роскосмосым» льэшэу сафэраз. СицІыкІугьом къыщегъэжьагъэу космосыр сшюгъэшІэгьон ыкІи мыщ сыкІонэу къызысаІом льэшэу сигопагь, сльэгьугьэр бэрэ сыгу ильыщт. Тарихьым хэхьэгьэ чІыпІэ зэфэшъхьафыбэ тагъэлъэгъугъ, ащыщ Юрий Гагариныр зыщыпсэущтыгьэ унэр. Ракетэхэр зэраугьоихэрэр нэрыльэгъу тфэхъугъ, ар ошъогум дэкІуае зэхъум сшюгъэшюгьон дэдагъ, сызэрэгуш Горэм нахь хэмыльэу нэпсхэр къысэхыщтыгъэх, — ею Вероника Ефимцевам.

Ракетэу «Союз-2.1a» зыфиlорэр, транспорт къухьэлъатэу «Прогресс МС-28» игъусэу, быбыным зэрэфагъэхьазырырэр ыкІи ошъогум зэрэдэкІуаерэр кІэлэеджакІохэм нэрылъэгъу афэхъугъ. Дунэе форумэу «Урысыер» зыфиlорэм Іоф ешІэфэ кІэлэцІыкІухэм гупшысэу ашІыгъэхэр, зыкІэхъопсыхэрэр зэрытхагъэхэр зэрылъ капсулэр кlэухым дунэе космическэ станцием рагъэхьыгъ.

КІэлэцІыкІухэмрэ ныбжьыкІэхэмрэ я Урысые общественнэ-къэралыгьо движениеу «Движение Первых» зыфиюрэм и Адыгэ шъолъыр къутам.

АмалышІухэр къэзытырэ зэІукІэгъу

(ИкІэух).

Зэхахьэм хэлэжьэрэ шъолъыр пстэуми яліыкіохэр а зэдэгущыіэгъум хэлэжьагъэх, ахэм ахэтыгъэх студентхэм ыкІи ныбжьыкІэ общественнэ организациехэм, Урысыем иныбжыкІэхэм я Союз, Движение Первых, «Единэ Россием» и Гвардие ныбжьыкІэ, Адыгеим игуфакІохэм, Москва дэс врачхэм я Хасэ, Адыгеим и Адыгэ Хасэ иныбжьыкІэ къутамэхэм ыкІи Краснодар краим и Адыгэ Хасэ ялІыкІохэр.

Зэјукјэгъур къызэјуихызэ республикэм и Лышъхьэ Геническэ районым иныбжьыкІэхэми шІуфэс арихыгь. Ахэр апэрэу мыш фэдэ слетым хэлажьэх.

«Адыгеир Херсон хэкум и Геническэ район зынаІэ тезыгьэтырэ шьольырэу щыт. Хэгъэгум ишъолъырыкІэхэм мамыр шы ак Іэр зыпкъ ашигъэ и огъэным к Іэ. къэралыгъо фэю-фашіэхэр ціыфхэм икъоу афызэш юхыгъэнхэмк ю, социальнэ, гъэсэныгъэ, медицинэ лъэныкъохэмк Іэ Іэпы Іэгъу ятыгъэнымк Іэ республикэм и Іофыш Іэхэм ащыщхэм бэ афаш Іагьэр. Тэ къыдгурэю цІыфхэр чІыпІэ зэжъу зэрифагъэхэр ыкІи тапэкІи а ІэпыІэгъур льыдгьэк Іотэщт. Ти Іофтхьабзэхэм къахэдгъэлэжьэщтых шъолъырык Іэхэм арыс ныбжьык Іэхэри. Ащ фэдэ Іофтхьабзэхэм яшІуагъэ къэкІощт ялэгъухэм нахь дэгъоу

нэІуасэ афэхъунхэмкІэ ыкІи зэдызэхагьэvцогьэ проектхэр зэшlуахынхэмкlэ», къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

Республикэм и Лышъхьэ джащ фэдэу шІуфэс арихыгъ Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Черкесым, Къалмыкъым къарыкІыгъэхэм, сэнаущыгъэ зыхэль ныбжык/эхэм яслетэv «Фыштым» къызэрэде в жызэрэм апае а шъолъырхэм япащэхэми зэрафэразэр къыхигъэщыгъ.

ХэушъхьафыкІыгъэу Адыгеим и ЛІышъхьэ къызщыуцугъэр дзэ операцием июфыгьохэр ары.

«Урысыем и Президент къыгъэуцугъэ пшъэрылъхэр зэкІэ гъэцэкІагъэ хъунхэм мэхьанэшхо иІ. ТичІыпІэгьухэм ашышыбэхэм хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операцием ишъолъыр япшъэрылъхэр зэрифэшъуашэу щагъэцак Іэх. Тиобщественнэ организациехэу дзэк юл хэм Тэпы Тэгьу афэхъухэрэм сызэрафэразэр къыхэзгъэщы сшюигъу. Аш мэхьанэшхо иІ. ЗэкІэми зы Хэгьэгушху тызщыпсэурэр, Урысыер нахь дэгъу, нахь лъэш хъу къэс ащ щыпсэурэ цІыф, унагьо пэпчъи июф нахь дэгъу хъущт. Хэти зыфэгьэзэгьэ юфыр дэгьоу ыгьэцакІэмэ, еджэныр е ІофшІэныр арыми, Іофхэри нахьышіу хъущтых. Текіоныгьэм хэти иlахь хишlыхьаным мэхьанэшхо иl!»,

- къыкІигъэтхъыгъ АР-м и ЛІышъхьэ. Ащ нэужым лъэныкъо зэфэшъхьафхэм-

кІэ Іофхэм язытет зыфэдэм къытегущы агъэх республикэм икъулыкъухэм япащэхэр: АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игуадзэу, АР-м финансхэмкІэ иминистрэу Виктор Орловыр, АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Евгений Лебедевыр, АР-м псауныгъэм икъэухъумэнкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем, АР-м культурэмкІэ иминистрэу Аулъэ Юрэ, АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу Шэуджэн Заур, АР-м мэкъу-мэщымкІэ иминистрэу Къуанэ Анзаур, АР-м

итхьаматэу Максим Галушкиныр. Зэlукlэгъум хэлажьэхэрэм упчlэхэр къатыщтыгъэх, ежьхэм яшІоигъоныгъэхэми ашъхьашыгу къырахыщтыгъ. ГущыІэм пае, къызкі эупчіагъэхэм зыкі э ащыщ къалэу Мыекъуапэ аэропорт щыгъэпсыгъэным джырэблагъэкІэ игугъапІэ щыІэмэ. КъумпІыл Мурат къыІуагь зыгъэпсэфыпІэ чІыпІэу «Лэгъонакъэ» ишІын епхыгъэу аэропортым игъэпсын зэрэщытыр. ЗыгъэпсэфыпІэм транспортыр нэсынымкІэ амал ащ къытыщт.

ныбжьыкІэхэм яІофхэмкІэ и Комитет

Къалэу Мыекъуапэ дэт лицееу N 19-м чІэс пшъэшъэжъыем къахилъхьагъ лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ ІэпэІэсэныгъэшхо зыхэлъ цІыфхэм апшъэрэ классхэм арыс кіэлэеджакіохэр аіукіэхэзэ ашіыным

фытегъэпсыхьэгъэ проектыр. Республикэм и Ліышъхьэ а гухэльым къыдыригъэштагъ ыкІи ащ фэдэ зэІукІэгъум ежьыри хэлэжьэным зэрэфэхьазырыр къыІуагъ.

Культурэм, гъэсэныгъэм, тыкъэзыуцухьэрэ дунаим икъэухъумэн, чІыпІэхэм язэтегъэпсыхьан ыкІи нэмыкІхэм япхыгъэ проектхэу социальнэ мэхьанэ зи!эхэм адегъэштэгъэным июфыгъуи тегущыlагъэх. Республикэм итворческэ коллективхэм хэгъэгум исценэхэм яамалхэр нахь игъэкІотыгъэу къащагъэлъэгъонымкІэ зыгъэгумэкІыхэрэ Іофыгъохэм ашъхьашыгу къырахыгъ.

СыхьатитІум ехъурэ зэІукІэгъур кІуагъэ. Адыгеим и ЛІышъхьэ ащ икІэуххэр зэфихьысыжьыхэ зэхъум упчІэ ыкІи проект гъэшІэгьонхэр къызэраІэтыгьэхэм апае ныбжьыкІэхэм зэрафэразэр къыхигъэщыгъ, республикэм ипащэхэр ахэм зэрахэплъэщтхэр къыІуагъ. Уахътэм нахь диштэрэ Іофыгъохэр зэкІэми апэу пхыращыштых, ахэмкІэ ІэпыІэгъу афэхъу-

> АР-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу къытыгъэ къэбархэмкІэ ТХЬАРКЪОХЪО Сафыет.

> > Сурэтхэр: М. Гордышов.

Чылэр къагъэдахэ

Тфыщэ (платан) чыгышхо 30 фэдиз. Мыхэм къуаджэу ХьакІэмзые ичылэгу кьагьэдахэ. Ау ар сыдигьуи ащ фэдагьэп.

Сыкъыщыхъугъэшъ, дэгъоу щыІагъэп. «Чъыгхэр хэта зихьакъэсэшіэжьы: къоджэ гузэгур тырыр?» піоу къуаджэм узщынэкІышхощтыгъ. Аужырэ илъэсибгъу-пшІыр ары ащ чъыгыш- зэдырагъаштэу Тыу хомэ зызыщаубгъугъэр. Ахэм Руслъан Іапэ фашІы. ягъэтІысхьан къоджэдэсхэм «Ары мыхъугъэемэ, зырахъухьэгъагъэр 2014-рэ ахэр къэкlыщтыгъэилъэсыр ары. Ащ дэжьым, хэп», — alo. Пстэум-ХьакІэмзые ыныбжь илъэси кІи чъыг 33-рэ фэдиз 150-рэ зэрэхъугъэр хагъэунэ- агъэт ысхьагъ. ХэфыкІы зэхъум, чылэгум изытет гъэгу зэошхом илъэ тегущыlагъэх ыкlи чlыпlэр хъан чылэм щыщэу къэзыгъэдэхэщт ыкІи жьау зэуапІэм щыфэхыгъэ къэзытыщт чъыгхэр щыгъэ- ліакъохэу Шіэжь сатІысхьэгъэнхэ фаеу алъытагъ. угъэтым тетхагъэхэм

Ащ дэжьым къоджэ Адыгэ Хасэм ХьакІэмыз Мыхьамэт итхьамэтагь (Тхьэм джэнэт лъан гъунэ алъифыкъырет). «Чылэгур нэкІы» зэ, псы акІигъахъозэ заюм, Армавир чъыгхэр къызщагъэк Іэу дэтым мыхэр къисщыгъагъэх. Къуаджэм дэсхэм (ш Іуш Іагъэр зытызэхахьи, зэдэдгьэт ысхьагьэх. фихьыжьын ыдэрэп «Сыда зэрэтищык Іагьэр?» Русльан). Сэ нахьызы Іон къахэк Іыгъэп. Зэдедгъэ- ба Іоу сырихыыл Іэнэу, штагъ. Арышъ. «Хэта мыр чъыгхэр къэсщэнэу. зынапшІэ тельыр?» пІомэ — псы нахьыбаІорэ зэрэчылэу ары. ЗэкІэми ящы- акІэскІэнэу хъугъэти кІагъ, зэкІэри щэгушІукІы, — сакъыхэщыгъ нахь, къытфиютагъ Хьакіэмзые зэкіэри хэлэжьагъ щыщ Тыу Руслъан.

Руслъан ау сыдми тыдэгу- дэжьым къыси lo-

кіэупчіэрэм, зэкіэми япчъагъэ тефэу къыхахыгъ. ЗэкІэми Рускъыгъэхъугъэх.

— Ар тэрэзэп ащ. Мыхьамэти ащ псы акІэгьахьу, афэсакь». Адэ, зэкІэри пылъынэу щытэп ащ. Зыгорэ нахь фэгъэзэгъэн фае. бэгъашІэхэти ары. Илъэс минитІум нахьыбэ къагъашІэу аІо, къытијуагъ Руслъан.

Чъыгхэр дэгъоу ыштагъэх.

ХьакІэмзые чылэгум къекІугьэх. Ильэс заулэм заубгьугь, зырачыгъ, жьаупІэ шІагъо хъу-Тфыщэхэр къызкlыхэтхыгъэхэр гъэх. Къоджэдэсхэм зыщагъэпсэфы, сабыйхэр щэджэгух. Ехьыжьагьэ хъугьэ Іофыр лъагъэкІуатэу, лъэпкъ проектэу «Культурэм» къыдыхэлъытагьэу

гъагъ: «Ебгъэжьагъэмэ ухыжь, ЕгъашІэм щытыгъэхэм фэдэу культурэм и Унэу къуаджэм дэтыр игъэкІотыгъэу загъэцэкІэжьым, бзыф ыкІи ланчъэ чъыг ціыкіухэр агъэтіысхьагьэх. Ахэри къызэкІэлъыхъухьэхэмэ, чылэгур джыри нахь дахэ

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр гупшысэм къыпкъырэкІы

КьокІыпІэм щыпсэурэ льэпкьхэм яискусствэкІэ Кьэралыгьо музеим и Кьутамэ кьэгьэльэгьонэу «Осетинский колорит» зыфиюрэр шышъхьэум и 16-м къыщызэуахыгь. Мыщ юфшэгьэ 63-рэ хэхьагь.

Зэхахьэр къызэlуихыгь музеим и Къутамэ ипащэу Шъэуапцlэкъо Аминэт.

— Льэпкь тхыдэр сурэткіэ, пкыгьо зэфэшьхьафхэмкіэ, шьуашэхэмкіэ къизыгьэльэгъу-кіырэ къэгъэльэгъоныр непэтинэрыльэгъу. Кавказ шьольырым ис льэпкъхэм якультурэ зыщызэльы ізсырэ ч іып ізхэр сурэтхэм ахэольагьо. Осетин-

хэм яфольклор, лъэпкъ искусствэм ихэхъоныгъэхэр сурэтышіхэм дэгъу дэдэу къыраютыкіыгъ. Мы къэгъэлъэгъоныр къытфащагъ УФ-м изаслуженнэ сурэтышіхэу Мурат Джикаевымрэ Таймураз Маргиевымрэ, Темыр Осетием — Аланием инароднэ сурэтышізу Юрий Кцоевым. Ащ дакюу Адыгеим ичіыпіэ дахэхэр хьакіэхэм

зэрагъэлъэгъугъ, — къыlуагъ Шъэуапціэ- къо Аминэт.

— Тилъэпкък lэ къытпэблэгъэ осетин-хэм якъэгъэлъэгъон гьэшlэгъонэу гъэпсыгъэ. Тызэкъотмэ тызэрэлъэшыр lэпэщысэхэм нафэ къытфашlы, — къыlyaгъ АР-м культурэмкlэ иминистрэ игуадзэу Кушъу Светланэ.

Лъэпкъым игъашіэ дэюрышіэхэзэ, іэпэіасэхэм ягупшысэхэр аlапэкіэ агъэчъынхэр афызэшіокіы. Темыр Осетием — Аланием икъушъхьэ лъагэ, ичіыопс бай

къизыгъэлъэгъукІрэ сурэтхэр нэм фэплъэкІхэрэп. Кавказым ичІыопс дэхэ зэкІужь игупсэфыныгъэ-тынчыгъэ ыкІи нэмыкІ зэхашІэхэр осетин ІэпэІасэхэм ясурэтхэм къагъэущых, дунэе гъэшІэгъоным ухащэ.

ЦІыфэу къекІолІагъэ пэпчъ ыгукІэ пэблагъэу сурэт къыхи-хыгъ. Пхъэм, гъучІым ахэшІы-кІыгъэ скульптурэ гъэчъыгъэ-

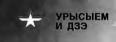
хэм лъэпкъым ишэн-хэбзэ куу къырагъэлъэгъукlы. Іэпэщысэхэм ажабзэкlэ къэгъэлъэгъогъэ тхыдэр лІэшІэгъухэм къахэнэщт.

Іофтхьабзэм Адыгэ Республикэм ишіэныгъэлэжьхэм ащыщхэр, Адыгеим исурэтышіхэр, лъэпкъ интеллигенцием инахьыжъ гъэшіуагъэхэр, АР-м культурэмкіэ и Министерствэ

иліыкіохэр, журналистхэр ыкіи искусствэр зикіасэхэр хэлэжьагьэх. Мэфэкі зэхахьэр зэгъэфагьэу, узіэпищэу, уигъэдаюу гъэпсыгъагъэ.

Іоныгъом и 16-м нэс къэгъэлъэгъоным Іоф ышІэщт.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.Сурэтхэр авторым иех.

УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ ЗЫКЪЭУХЪУМЭЖЬЫНЫМКІЭ И МИНИСТЕРСТВ

УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ И УІЭШЫГЪЭ КІУАЧІЭХЭМ ЗЭЗЭГЪЫНЫГЪЭМ ТЕТЭУ КЪУЛЫКЪУ АЩЫХЬЫГЪЭНЫР

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ЗЭТЫГЪОУ ЩАРАТЫРЭР СОМЭ

170000-м НЭС

ХЭУШЪХЬАФЫКІЫГЪЭ ДЗЭ ОПЕРАЦИЕМ ХЭЛАЖЬЭХЭРЭМ МАЗЭ КЪЭС СОМЭ 214000-м ЩЕГЪЭЖЬАГЪЭУ АРАТЫ

зэкіоліэщтхэр:

Адыгэ Республикэмкіэ къалэу Мыекъуапэ и Дзэ комиссариат

8(8772)52-11-25

къ. Мыекъуапэ, ур. Комсомольскэр, 217

Адыгэ РеспубликэмкІэ Мыекъопэ районым и Дзэ комиссариат

8(8777)75-15-60

п. Тульскэр, ур. Октябрьскэр, 20

Адыгэ РеспубликэмкІэ Джэджэ, Кощхьэблэ районхэм я Дзэ комиссариат 8(8777)99-70-47

ст. Джаджэ, ур. Краснэр, 3<u>16</u>

Адыгэ РеспубликэмкІэ Красногвардейскэ, Шэуджэн районхэм я Дээ комиссариат

8(8777)85-34-51 с. Красногвардейскэр, ур. Советскэр, 64

Адыгэ РеспубликэмкІэ Адыгэкъалэ, Тэхъутэмыкъое, Теуцожь районхэм я Дзэ комиссариат 8(8777)14-36-95

п. Инэм, Сединым иур., 46

ШЪУИМУНИЦИПАЛЬНЭ ПСЭУПІЭ ИДЗЭ КОМИССАРИАТХЭМ ЗАФЭЖЪУГЪАЗ

Бзылъфыгъэ Іэпэщысэхэр

Шыфхэр дунаим зытетхэм щегъэжьагъэу бзылъфыгъэхэм загъэдэхэныр, зыхэтхэм закъыхагъэщыныр янэшан. Ахэм яшыхьатхэү Іэпэщысэ зэмлІэужыгьохэр археологхэм Адыгеим къыщагьотыжьых.

Лъэхъэнэ зэфэшъхьафхэм агъэфедэщтыгъэ пкъыгъохэр ренэу къычІэтэхыжьых. Зыхэр пкъыгъо къызэрыкох, адрэхэр дышъэм, тыжьыным, мыжъо лъапІэмэ ахэшІыкІыгьэх. ЯзэмлІэужыгьуагьэхэмкІэ бэдэдэ хъухэрэр щыгъыхэр ары. Мыжьо ліэшіэгьум мыжьо хъурэе піуакізу зыгузэгу гъуанэ иІэу, нэтемыфэ мэхьан зэратыщтыгьэу «шыблэ мыжьоу» зышloхалъэщтыгьэр. Ары щыгъыжъые пшъэрылъынхэмрэ блэрыпсхэмрэ якъежьапІэр.

ГъучІ фыжьхэм ахэгъэчъыкІыгъэ гъунджэжсьый (ыгупэрэ ыкІыбырэ). МыутІэ культур, тиэрэ иапэрэ лІэшІэгъухэр. ПсэупІэжсьэу Пхьэгьугьапэр, Тэуйхьабл. Тыжьын бэу зэрэхэльым пае зэфэдэкІэ ышъхьашъо шІуцІабзэ хъугъэ.

Гъунджэхэм азыкІэльэныкъохэр шъоткІо-латкІоу зэныбжьых, адрэ ыкІыбымэ тхыпхъэ е тамыгъэ атырашІыхьэщтыгъ. ЯинагъэхэмкІи, атешІыхьагъэхэмкІи бэдэдэу зэтекіых. Ижъым-ижъыжьым гъунджэхэр апчхэм ахашІыкІыщтыгъэхэп, гъучІ зэфэшъхьафхэр ары нахь.

Иплъэнхэм пае псым хагъэбыти агъэуцІыныщтыгъ, кІэлъэныкъо зэныбжьыр зыуцІыныкІэ дэгьоу укъещы. Нэтемыфэ мэхьанэ ратэу, ябгырыпхымэ гъунджэжъыехэр апышІагъэхэу къыздырахьакІыщтыгъэх.

БгъэхэІу, джэрз, тиэрэ ыпэкІэ ящэнэрэ ильэс мин. Къэхэльэжсьэу Къэпанэшхор, Тэуйхьабл.

НэпцэкІэч, джэрз. Тиэрэ ыпэкІэ я ІХ-рэ

НэпцэкІэч, тыжьын, ыпакІэхэр зэтыриубытэхэу «ІункІыбзэ» щызекІоу телъ, тиэрэ ыпэкІэ я ІІ-рэ лІэшІэгъу, мыутІэ къэхэлъэжъэу КІышкыр, Тэүйхьабл.

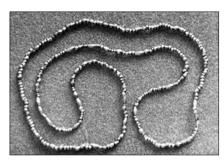

Пшъэрылъын кІэракІ, дышъэ, тиэрэ ыпэкІэ я ІІІ-рэ илъэс миныр,

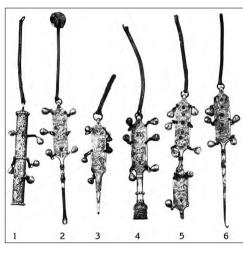
Мамрыкъуае (Новосвободнэм) испунэм къырагъотагъ.

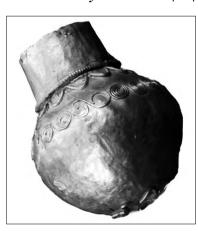
Пшъэрылъын, сердолик мыжьо лъапІэх, тиэрэ ия ІІІ-рэ лІэшІэгъу, къэхэльэжсьэу Пхъэгъугъапэр, Тэуйхьабл. Мы къэхэлъэжсьым мыщ фэдэхэу кІыхьэхэу пшъэрылъынхэу плІы къыщыдгъотыгъ. КъокІыпІэ лъэпкъхэм ямузееу Москва дэтым ащагъэм метритІурэ ныкъорэ икІыхьагъ.

Блэрыпс, дышъэ, Мыекъопэ культур, ыныбжыщтыр илъэс минитфым къыщыкІэрэп, Улапэ трактор бригадэм Іутыгьэ Іуашъхьэр. Ти Лъэпкъ музей чІэлъ дышъэмэ анахыыжь. ИжьыкІэ зыдагьэт Іыльыгьэм исымыгьэкощыкІыхэу къычІэсхыным пае, сяІэпэІэсэкІызэ мастэкІэ къычІэстІыкІыгъэх.

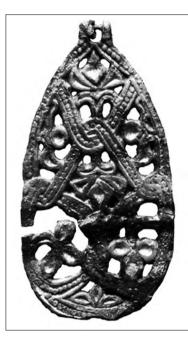
Бзылъфыгъэ Іэпэщысэхэр: 1. мэсталъ, 2. тхьакІумэукъэбз, 3. цэлдаІ, 4. нэпиэкІэч, 5. Іэбжъэнэукъэбз, 6. иэ закъо мажь. Шъхьац зэгьэфагьэр амыукьоу, шъхьашъом ретІэхъущтыгьэх. Джэрз, дышьэ, я Х-рэ лІэшІэгьу, къутырэу Колосовкэ иІуашъхь. Мыекъопэ район. Жъгъырыу, одыджын жъгъэйхэу апытхэмкІэ «цІыф бзаджэхэр» агъащтэщтыгьэх. Ти Льэпкь музей чІэльхэм анахь хьэламэтхэү ахэлъхэм ашышых.

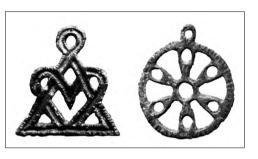
Флакон, дышъэ, мэ ІэшІу зыпыухэрэ сэфсэплъхэр (косметикэ щыфэ-гъалэхэр

зэралъхьэщтыгъэ къошынжъый), илъэгагъэр сантиметри 4,2-рэ, ихъурэягъэр см 3,5-рэ, къошыны Гум ылъапси, ытами тхыпхъэхэр атетых, ылъэгу жоогьо къопибл тешІыхьагь, Тэуйхьабл,

Къэпанэшхор. ПсыІыгьыпІэр зызэкІакІом илъэсныкъо фэдизырэ нэпкъым къытенагъзу тельыгъ. Чэм горэ теуцуи, тІэкІу ыуплІэплІыгьагьэти, профессорэу Лесковым аригьэузэфыжьыгьагь.

Бгырыпх пыдэ кІэракІ, джэрз, дышъэпс, гурыт лІэшІэгьухэр, Нэчэрэзыежьыр.

Щыгъын пыдэх, джэрзых, тыгъэм, жьуагьохэм ятамыгьэх, тиэрэ ия VIIIрэ лІэшІэгьу, Псэкъупсэ къэхэльэжсьыр, КъэзэныкъоякІэр.

ЧыІух, джэрзых, тиэрэ ия VII-VIII-рэ лІэшІэгьухэр. Псэкъупсэ къэхэльэжсыр,

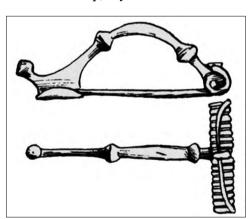
КъэзыныкъоякІэр.

Китайскэ гъундж, плІэмыехэу ыкІоцІы къыдекІокІыхэрэм иероглифхэр атетхагъэх, джэрз, тиэрэ иапэрэ лІэшІэгъу. Дэнэ гьогумкІэ къащэгьэн фае, къэхэльэжьэу Пхьэгьугьапэр, Тэуйхьабл.

Пшъэрылъын кІэракІ, мыжьо лъапІэхэу сердолик, тиэрэ иапэрэ, иящэнэрэ лІэшІэгьухэр, къэхэльэжсьэу Пхьэгьугьапэр, Тэуйхьабл.

БгъэхэІу, джэрз, тиэрэ ыпэкІэ я ІІ-рэ лІэшІэгьу, мыутІэмэ якъэхэльэжь, Ленинэхьаол. Амазонкэ озылъфыгъэм мыщ фэдэхэу бгъэхэІуищ пылъыгъ.

ЧыІухэр, тыжьын, шытхьэлэ культур, тиэрэ ия XIII-рэ лІэшІэгьу, къэхэльэжсьэу Пхьэгьугьапэр, Тэуйхьабл.

ТЭУ Аслъан.

Сурэтхэм арытхэр: къыгъотыгъэ пкъыгьохэм ащыщхэр.

6 Шышъхьэlум и 20, 2024-рэ илъэс «Адыгэ макъ»

Мыхэр о уицІыфых, Адыгеир!

Ным фэдэу ыбзэ илъэпІагъ

Нырэ тырэ зэдызиlэу, унэгьо псау щапlурэ сабый пэпчь, хэти гу льимытахэми, насыпышlу. Адыгэ лэжьэкlо унагьоу, дэрмэнрэ чэфыгьэрэ зэрызыгьэм щапlугь, щалэжьыгь къуаджэу Мамхыгьэ Шэуджэн районымкlэ кънщыхъугьэу, щыпсэугьэу, щыусагьэу Хъурэшэ Султlан.

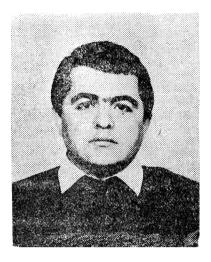
Ыныбжь зекъум, Мамхыгъэ гурыт еджапІэу N 4-м иапэрэ класс ар чІэхьагь. КІэлэ къопцІэ нэгухъурэе ушъэгьэ цІыкІур ащыгъум усакІо хъущтымэ хэта зышІагьэр?! Исабыигьо-къэхъугьо шъыпкъэти, бзэджэн, джэгун, къэчъыхьанкІэ ишІугъуагъ, ауми, икІыгъэ я ХХ-рэ лІэшІэгъум ия 60 — 70-рэ илъэсхэм, зауи пыджи щымыІэжьэу, цІыфхэм аІотэжьыгьэу, джэгоу, хъярэу, адыгэ къуаджэхэм зэфэдэкІэ ыкІи ежь СултІан икъуаджэу Мамхыгъэ къыдэтаджэщтыгъэхэм къэхъу пэтрэ кlалэм захигъэныщтыгъэп. Адыгэ пщынэ мэкъэ жъынчыр ытхьакІумэ къызэрэридзэу, щысыжьын ылъэкІыщтыгъэп. ЕтІани, ежь ятэмашъхьэ тесыгъэ джэгокІопхъэкІычаоу Ордэн Алыйи ыгукіэ кіэлэціыкіур лъэшэу фэщэгъагъ. Шъыпкъэ, къоджэ ублэпІэ еджапІэм икІэлэегъэджэ дэгъу дэдэу Ордэн Дзэгъащтэ Хъусен ыкъори итэмэшъхьагъ ыкІи ащ ригъаджэщтыгъ, ау ыгукІэ икІасэу, ыпсэ мо къэхъу пэтрэ шъэошъыем зыхэлъыгъэр адыгэ гущыІэкІэ дахэр, орэдыр, пщынэр, лъэпкъ мэкъэмэ дахэхэу адыгэхэм агу тешlыкlыгъэхэр ары.

Я 3 — 4-рэ классхэм Султан арысыгь етІупщыгьэу иадыгабзэ ыгъэбыбатэу, мокІэ-мыкІэ ащилъэгъугъэу, зэхихыгъэм ялъытыгъэу закъыпишІыжьы зэхъум. Анахь гъэшІэгъоныгъэр, артистым фэдэу, яюкіэ-шіыкіэхэр къыубытхэу, щхыр къыпщигъахьэу зэрэІоные-шІэныягъэр ары. Къэхъу пэтырэ шъэожъыер тхъэжьэу къэтэджыгъ: адыгэ джэгухэми, унэ шІыхьафхэми, а лъэхъаным ашІыщтыгьэ моулидхэми, (цІыфэу сымэджэ хьылъагъэм зиІотэжькІэ ТхьэлъэІу-къурІэнаджэр хэтэу а лъэхъаным чылэхэм ащашІыщтыгъэхэм) ащыІэщтыгъ. Огъу гъэмэфэ уахътэм къыращэкІыщтыгъэ Хьанцэгуащэри пытэу ыгу риубытэгъагъ. Сыдми, адыгэ щы ак Іэм аузэ дэгъоу фэнэІосэгъагъ. Илъэс 12 — 14 зэхъум, етІупщыгъэу бэ къы-ІушІыкІыщтыгъэр, тэмэшъхьэ ліыжъхэм акіэдэіукіызэ, іокіэшІыкІэхэри, лъэпкъ жэрыІо творчествэри зэлъишІагъэх. Таурыхъхэр, пшысэхэр, къэбарыжъхэр икІэсагъэх, аузэ ежь ышъхьэкІэ усэныр ыублагъ. кІэлэ Іэтахъом къыІохэрэр зышІогъэшІэгъонхэри щыІагъ, ауми мэхьанэшхо ратыщтыгъэп ыкіи ашІэщтыгъэп СултІан зэчый гъэнэфагъэ усэнымкіэ хэлъми. Иапэрэ усэхэр къызыщыхиутыгъэр Шэуджэн район гъэзетэу «Заря» зыфиІорэр ары.

КІалэри цІыкІу зэпытына, ыпкъи ышъхъи уцугъэ, дзэ къулыкъуми щыІагъ — лІы хъугъэ. Джащыгъум зымыгъэгупсэфэу, ыгу зыкІэмытІэсхъэрэ усэнымкІэ зигъэзагъ. НэмыкІэуи хъун ылъэкІыщтыгъэп, мо кІалэм хэлъ сэнаущыгъэ-Іушыгъэр, гущыІэ шІыкІэ дахэр къыхэкІыжьын фэягъ. Адыгэ унэгъо шъыпкъэ къихъухьагъэу, щапІугъэ СултІан бэ ылъэгъущтыгъэр, зэхишІэщтыгъэр, джащыгъумыбзэ къытІэтагъ.

Ильэс 30 зыныбжь кlалэм иапэрэ тхылъ цlыкlу зэкlэупкlагьэу усэхэр зыдэтыр «Пырэжъые куанд» ыloу 1989-рэ ильэсым Краснодар тхылъ тедзапlэм и Адыгэ къутамэ къыщыдэкlыгъ. Ар усакlом къызэ-lуихыгъ «Сятэжъ ичъыг» зыфиlорэ усэмкlэ.

Сятэжъ ичъыгэу
къумбыл гъэкІыгъэм
ПсыІум пэблагъэу
губгъор зэлъебгъэ,
ГъогурыкІо пшъыгъэу
жъоркъым хэтыгъэр

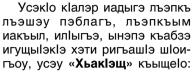
ИпкІэшъэ пщыпІэ
шІукІэ щеблагъэ.
Ояли, жьыбгъи, огъуи,
чъыІэбжьи
АпхырыплъыкІзэ
гъатхэм дэкІэжьы.
УкъысэупчІымэ,
сшІэрэп ыныбжьи,
Псыни чІэтыгъзу
бэмэ къаІожьы.

Иныбжьыкlэгу ыгъэлъэшэу, зиlэтэу, ыбзэ, илъэпкъ хабзэ щэlэфэ къызэригъэгъунэщтхэр, зэрэзэрихьащтхэр къыщеlо усэу «Сыбзи сихабзи зэкlэ схэрэлъ» зыфиlорэм:

СыщэІэфэ слъэпкъ рыкІуагъэм уасэ фэсшІэу, СыусакІошъ, гум къэкІыщтых

щэрджэс шыухэр, Хъишъэу тпылъым идэхагъэ

псэм щызхасшІэу, СэлІэжьыфэ снэгу кІэкІыщтых

Адыгэ лІыжьхэр хьакІэщым исхэу ЛІы хэкІотагьэм къэбар къеІуатэ, Бжыхьэ ошьогум жъуагьохэр изхэу, Купым яшІугьоу чэщыр хэкІуатэ.

Адыгэ лІыжъхэр хьакІэщым исхэу Ордэн Тыгъужъи къамылым къео, Бжыхьэ ошъогум жъуагъохэр изхэу

Султіан адыгэ фольклорыр ышізу, икіасэу, икъоджэ гупсэу Мамхыгъэ ыкіи псыхъо чэф псынкізу Фарзэ азыфагоу щыт

къуаджэу Хьакурынэхьаблэ зы-

пишІынхэ зэрэщымыІэр кІигьэ-

гъыбзэжсьхэр къеІо.

КІуай Зэфэси

дэхьагъ. БгъэшІагъо икъурэр, Хъурэшэ СултІан усэкІо ыкІи тхэкІо гъэшІэгъонэу, къыІомэ шІоигъор ышІапэу, шъхьэ гъэпсэфыгъэкІэ, гу къабзэкІэ щыІэныгъэм хаплъэзэ, тхэн ыкІи усэн зэрэфызэшІокІыгъэр ары.

С. Е. Хъурашэм прозэми зыщиушэтын ыльэкlыгь. Иапэрэ романэу «Къушъхьэ чыжьэхэр» зыфиlорэр 2002-рэ илъэсым къыдэкlыгь.

Адыгэ къуаджэу Псыбэхьаблэ ищы вк в псэук в риш вк выпэу, дэгъоу щыгъуазэу, псэук в лъэныкъуабэмк в гъззагъэу тхак юм къыригъэлъэгъук в выпарать в прынарать в прынарать в прынарать в прынарать в править в

Ащ ыужыюу джыри зы роман С. Хъурашэм «Охътэ зэблэкІы-хэр» ыюу Адыгэ тхылъ тедзапіэм 2011-рэ илъэсым къы-щыдигъэкіыгъ. Тхакіор адыгэ къуаджэхэм ящыіэкіэ-псэукіэ изытет, ащ зэхъокіыныгъэу фэхъухэрэм ренэу агъэгумэ-кіыщтыгъ. Хэбзэ зэблэхъугъэ уахътэу «демократиекіэ» зэджагъэхэм къоджэдэсхэм ящыіэкіэ

С. Е. Хъурашэм прозэми зыщиушэтын ылъэкІыгъ. Иапэрэ романэу «Къушъхьэ чыжьэхэр» зыфиІорэр 2002-рэ илъэсым къыдэкІыгъ.

тхъзу зэлъашіэрэ loploтакіохэм аціэхэр иусэ къыщыриіуагъэх. Усэ щэкі фэдиз къыдэхьагъ мы иапэрэ тхылъ. Шіулъэгъуми, шъыпкъагъэми, ціыфыгъзу мыпкіыжыщтэу, мыкіодыжыщтми яхьыліэгъэ усэхэр ащ дэтых. Иадыгабзэ куу, лъэш, къабзэ, иусэ сатырхэр зэпэжъыух.

Ары. Хъурэшэ Султlан апшъэрэ гъэсэныгъэ иlагъэп, ау кlэлэегъэджэ дэгъухэр иlагъэх, къоджэдэсхэр арымэ, апlугъ, алэжьыгъ. Тхьэм къыхилъхьагъэр къыхэкlыжьэу илъэси 10 заулям тхагъэ. Унэгъо дахэ иlагъ, пажьэщтыгъ, сабыйхэр ыпlущтыгъ ыкlи ыгу зыlыгъ усэныр, тхэныр шlоюфхэу щэlэфэ адыгэ гущыlэм, гупшысэм адэлэжьагъ.

СултІан иятІонэрэ усэ тхылъэу «Шылъэмакъ» зыцІэр 2006рэ илъэсым къыдэкІыгъ. КІалэм иадыгэгу зафэу, хьалэлэу, щэІэфэкІэ илъэпкъ, ащ ишэн-хабзэхэм, ціыфыгъэ Іокіэ-шіыкіэ дэгъухэм, лІыгъэм афэгъэзэгъагъ. УсакІом зэхишІэу, ыгу зыlыгъ пстэур усэкlэ къыlуагъ. ЯтІонэрэ тхылъым къэралыгьохэм язэфыщытыкІэ нахьышІу зэрэхъурэм, улъэпкъымэ, уиблэкІыгьэ пшІэн зэрэфаер, цІыфыр зыІыгъыр шІулъэгъу къабзэр арэу зэрэщытыр, мамырныгъэм илъэпІагъэ ебгъэпшэн зэрэщымыІэр къащыІуагъ. Мыщ поэмэу «Ліыгьэшlапі» зыфиlорэр къышапхъэхэр пъэшэу зэрэзэблихъугъэхэр, мылъкум, ахъщэм язэгъэгьотын-зэгъэуlун ыуж итхэзэ, бэмэ адыгагъэр, цlыфыгъэр ащыгъупшэжьы зэрэхъугъэр шъыпкъэм тетэу тхакlом къыригъэлъэгъукlыгъ. Ироманитly зы тхылъ инэу ящэнэрэ прозэ тхылъри къыдэкlыгъ.

Уехъопсэнэу адыгэ усакІоу, тхакІоу Хъурэшэ СултІан гурыгьозэ гьэшІэгьон, дунэеепльыкІэ псыхьагьэ, гупшысэкІэ амал дахэ ІэкІэлъыгъэх. Адыгэ гущы-Іэр ипоэзиекІэ ыфытагь, иадыгабзэ фэсакъэу къыухъумагъ. Ипрозэ произведениехэмкІэ улъэпкъэу ущыІэным имэхьанэ икуугъэ-лъэшыгъэ кІигъэтхъыгъ. ЦІыфыр, хэтрэ лъэпкъ къыхэкІыгъи, зыгъэлъэшэу зыІэтырэр ышъхьэ фэсакъэу, и Хэгьэгу фэшъыпкъэу, фэлъэкІырэр ышІэу, Іофыр ыгъэшІоу, къэбзагъэр ишэн шъхьа!эу зэрэпсэурэр арэу зэрэщытыр къытфызэхифыгъ. УсакІор, тхакІор къытхэмытыжьми (ныбжьыкІэу идунай ащ 2018-рэ илъэсым ыухыгъ) игупшысэ икъукІэ къытэушъыеу, къытфэплъырэу, шІум тыфипІоу къыдготыщт.

Джащ фэдагъ мамхыгъэ тхэкlо хъупхъэ чанэу, нэфаlоу Хъурэшэ Султlан. Илэгъухэми икъоджэгъухэми ар тщыгъупшэщтэп.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм икъэралыгьо къулыкъухэм яlофышlэхэу Адыгэ Республикэм икъэралыгьо граждан къулыкъу lэнатlэхэм ахэмыхьэрэ lэнатlэхэм аlутхэм ялэжьапкlэ епхыгьэ lофыгьо заулэмэ яхыылlагь

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо къулыкъухэм яlофышlэхэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу lэнатlэхэм ахэмыхьэрэ lэнатlэхэм аlутхэм lофшlэнымкlэ яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешlы:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2007-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 24-м ышІыгъэ унашьоу N 206-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо къулыкъухэм яІофышІэхэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу ІэнатІэхэм ахэмыхьэрэ ІэнатІэхэм аІутхэм ялэжьапкІэ ехьылІагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2007, N 12; 2008, N 3, 6; 2009, N 4; 2010, N 1, 7;

2011, N 12; 2012, N 1, 8; 2013, N 9; 2014, N 5, 8; 2015, N 2, 9, 12; 2017, N 12; 2018, N 3, 5; 2019, N 3, 9; 2020, N 3, 8; 2021, N 9; 2022, N 10; 2023, N 5, 7, 10, 12; 2024, N 2, 5) мыщ фэдэ зэхъок!ыныгъэхэр фэш!ыгъэнхэу:

1) гуадзэу N 1-м:

а) ия 4-рэ пункт ия 6-рэ подпункт хэт гущыІэхэу «оклади 2» зыфиІохэрэр гущыІэхэу «оклади 2,5-рэ» зыфиІохэрэмкІэ зэблэхъугьэнхэу;

б) ия 8-рэ пункт ия 4-рэ подпункт хэт пчъагъэу «24»-р пчъагъэу «30»-кlэ зэблэхъугъэнэу;

2) ия 8.2-рэ пункт хэт пчъагъэу «12»-р пчъагъэу «6»-кlэ зэблэхъугъэнэу;

3) ия 10-рэ пункт кіуачіэ имыіэжьэу лъытэгьэнэу;

4) гуадзэм диштэу гуадзэу N 2-р къэтыжьыгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм финансхэмкіэ и Министерствэ мы унашъом игъэцэкіэн мылъкоу пэіухьащтыр Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къыхигъэкіынэу.

3. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу ыкlи правэм ылъэныкъокlэ зэфыщытыкlэхэу 2024-рэ илъэсым шышъхьэlум и 1-м щегъэжьагъэу щыlэ хъугъэхэм алъэlэсы.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КІЭРЭЩЭ Анзаур

къ. Мыекъуапэ, шышъхьэlум и 7, 2024-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Унэгьо Іужьухэм арыс кІэлэцІыкІухэу зэхэубытэгьэ гьэсэныгьэ зыщарагьэгьотырэ организациехэм ачІэсхэм еджапІэм щагьэфедэрэ щыгьынымрэ спортивнэ шьуашэмрэ апае агьэнэфэгьэ шапхьэхэм адиштэу ильэс кьэс ахьщэ кьазэраратырэм ехьылІагь

2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 21-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 414-р зытетэу «Урысые Федерацием ишъолъырхэм хэбээ къулыкъухэр зэращызэхэщагъэм ехьылІагъ» зыфиІорэм, Урысые Федерацием и Президент 2024-рэ илъэсым щылэ мазэм и 23-м ышІыгъэ Указэу N 63-р зытетэу «Сабыибэ зэрыс унагъохэм социальнэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэм, Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ 2024-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 22-м ышІыгъэ унашъоу N 81-р зытетэу «Урысые Федерацием и Президент 2024-рэ илъэсым щылэ мазэм и 23-м ышІыгъэ Указэу N 63-р зытетэу «Сабыибэ зэрыс унагъохэм социальнэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным ехьылІагъ»

зыфиlорэм игъэцэкlэнкlэ амалэу зэрахьащтхэм афэгъэхьыгъ» зыфиlорэм ия 5-рэ пункт адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ышlыгъ**:

1. Унэгъо Іужъухэм арыс кіэлэціыкіухэу зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ организациехэм ачіэсхэм еджапіэм щагъэфедэрэ щыгъынымрэ спортивнэ шъуашэмрэ апае агъэнэфэгъэ шапхъэхэм адиштэу илъэс къэс сомэ 5000 зырыз ятыгъэнэу ухэсыгъэнэу.

2. Унэгьо Іужьухэм арыс кіэлэціыкіухэу зэхэубытэгьэ гьэсэныгьэ зыщарагьэгьотырэ организациехэм ачіэсхэм еджапіэм щагьэфедэрэ щыгьынымрэ спортивнэ шъуашэмрэ апае агьэнэфэгьэ шапхьэхэм

адиштэу илъэс къэс ахъщэ къазэраратыщт ШІыкІэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

3. Шыкlэм ия 4-рэ пункт зигугъу къышырэ документхэр 2024-рэ илъэсым шышъхьэlум и 30-м нэс арахьылlэнхэу, 2024-рэ илъэсым lоныгъом и 20-м нэс ахъщэр alэкlaгъэхьанэу гъэнэфэгъэнэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагьэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КІЭРЭЩЭ Анзаур

къ. Мыекъуапэ, шышъхьэlум и 8, 2024-рэ илъэс N 119

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2024-рэ илъэсым мэзаем и 2-м ышІыгъэ унашъоу N 12-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп заулэмэ 2024-рэ илъэсым зэтыгъо ахъщэ ІэпыІэгъу ягьэгьотыгьэным ехьылІагъ» зыфиІорэм зэхьокІыныгъэ фэшІыгьэным фэгьэхьыгъ

2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 21-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 414-р зытетэу «Урысые Федерацием ишъолъырхэм хэбзэ къулыкъухэр зэращызэхэщагъэм ехьылІагъ» зыфиІорэм ия 48-рэ статья ия 3-рэ Іахь диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ышІыгъ:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2024-рэ илъэсым мэзаем и 2-м ышІыгъэ унашъоу N 12-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп заулэмэ 2024-рэ илъэсым зэтыгъо ахъщэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2024, N 2, 6, 7) зэхъогъэхи

кІыныгъэ фэшІыгъэнэу, а 1.2-рэ пунктыр ащ хэгъэхъогъэнэу:

«1.2. мы унашъом иа 1-рэ пункт иа 1-рэ подпункт иабзацэу «б-м» зигугъу къышlыхэу 2024-рэ илъэсым мэкъуогъум и 18-м щегъэжьагъэу 2024-рэ илъэсым мэкъуогъум и 30-м нэс дзэ къулыкъур зэрахьыщтым-кlэ Урысые Федерацием зыкъэухъумэжьынымкlэ и Министерствэ зэзэгъыныгъэ дэзышlыгъэхэм ыкlи дзэ частэу N 34504-м хэхьагъэхэм мы унашъом иа 1-рэ пункт ия 2-рэ подпункт щыгъэнэфэгъэ ахъщэм фэдиз зэтыгъо lэпыlэгъум афытырагъэхьонэу гъэнэфэгьэнэу».

2. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ мы унашъом иа

1-рэ пункт диштэу зэтыгъо ахъщэ ІэпыІэгъум тедзэ фишІынэу, Адыгэ Республикэм и Дзэ комиссариат зэдэлэжьэныгъэ зэрэдыриІэщт шІыкІэр ыгъэнэфэнэу.

3. Адыгэ Республикэм финансхэмкіэ и Министерствэ ахъщэ тедзэр Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къыхигъэкіынэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КІЭРЭЩЭ Анзаур

къ. Мыекъуапэ, шышъхьэlум и 9, 2024-рэ илъэс N 121

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2015-рэ илъэсым шэкlогъум и 25-м ышlыгъэ унашъоу N 254-р зытетэу «Бюджет мылъкукlэ зэрэрагъэджэщтым фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкlэ и Министерствэ дэзышlыгъэм еджэфэ ахъщэ къызэрэратыщтым ехьылlагъ» зыфиlорэм зэхьокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 273-р зытетэу «Гъэсэныгъэ Урысые Федерацием зэращарагъэгъотырэм ехьылагъ» зыфиюрэм ия 71.1-рэ статья иа 1.1-рэ Іахь диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешІы:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2015-рэ илъэсым шэкlогъум и 25-м ышlыгъэ унашъоу N 254-р зытетэу «Бюджет мылъкукlэ зэ-

рэрагъэджэщтым фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къзухъумэгъэнымкіэ и Министерствэ дэзышіыгъэм еджэфэ ахъщэ къызэрэратыщтым ехьыліагъ» зыфиюрэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2015, N 11; 2023, N 12) мыщ фэдэ зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэу:

1) а 1-рэ пунктым хэт пчъагъэу «500,0»-р пчъагъэу «2056,0»-кІэ зэблэхъугъэнэу;

2) гуадзэм ия 4-рэ пункт хэт пчъагъэу «500,0»-р пчъагъэу «2056,0»-кlэ зэблэхъугъэнэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КІЭРЭЩЭ Анзаур

къ. Мыекъуапэ, шышъхьэlум и 15, 2024-рэ илъэс N 124

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкіэ и Министерствэ иунашьоу N 99-р зытетэу «Социальнэ зэзэгьыныгьэу зэдашіыгьэм тетэу къэралыгьо социальнэ Іэпыіэгьу ятыгьэнымкіэ Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкіэ и Министерствэ и Административнэ регламент ухэсыгьэным ехьыліагь» зыфию 2021-рэ ильэсым мэлыльфэгьум и 14-м къыдэкіыгьэм зэхьокіыныгьэ фэшіыгьэным фэгьэхьыгь

Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо ыкlи муниципальнэ фэlo-фашlэхэр зэрагъэцакlэхэрэм ехьылlагъ» зыфиlоу 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 10-м къыдэкlыгъэмрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 18-р зытетэу «Къэралыгъо уплъэкlуныр зэхэщэгъэнымкlэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо къулыкъухэм lофыгъо зэфэшъхьафхэу зэшlуахыхэрэм яухэсын ехьылlагъ» зыфиlоу 2019-рэ илъэсым щылэ мазэм и 28-м аштагъэмрэ атегъэпсыхьагъэу унашъо сэшlы:

1. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъоу N 99-р зытетэу «Социальнэ зэзэгъыныгъэу зэдашІыгъэм тетэу

къэралыгьо социальнэ ІэпыІэгьу ятыгьэнымкІэ Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламент ухэсыгьэным ехьылІагь» зыфиІоу 2021-рэ илъэсым мэлыльфэгьум и 14-м къыдэкІыгьэм зэхьокІыныгьэ фэшІыгьэнэу, гуадзэм диштэу ар ухэсыгьэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайт, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъухэм яофициальнэ интернет-сайт къаригъэхьанэу;

— гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ ма-

къэмрэ», мазэм зэ къыдэкІырэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиlохэрэм къыхаутыным пае alэкluгъэхьанэу.

3. Унашъом игъэцэкІэн зэрэкІорэм иуплъэкІун Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэ фэгъэзэгъэнэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфи 7 зытешІэкІэ мы унашъом кІуачІэ иІэ мэхъу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч къ. Мыекъуапэ, шышъхьэlум и 6, 2024-рэ илъэс N 170

Гандбол

Зэнэкъокъум зыфегъэхьазыры

ГандболымкІэ бзыльфыгьэ Суперлигэм щешІэрэ «АГУ-Адыифым» ильэсыкІэ зэнэкьокьум зыфегьэхьазыры, тхьамэфитІукІэ ар рагьэжьэщт.

Ащ къыдыхэлъытагъэу къэралыгъом икомандэ анахь лъэшхэм ащыщэу «Ростов-Доным» ныбджэгъу зэlукlэгъу дыриlагъ, ар къалэу Ростов-на-Дону щыкlуагъ. Чемпионатымкlэ аужырэ зэlукlэгъоу яlагъэр 37:13-у

аухыгъ, текІоныгъэр «Ростов-Доным» къыдихыгъ.

Адыгеим икомандэ зэнэкъокъум зэрэфэхьазырыр, джырэ уахътэм ехъул!эу гандболисткэхэм ухьазырыныгъэу аlэк!элъыр гъзунэфыгъэнымк!э мы ешlэгъум

мэхьанэшхо иlагъ. Ащ изэфэхьысыжьхэм закъыфэбгъазэмэ, бысымхэр хэпшlыкlэу нахь лъэшыгъэх, пчъагъэр 38:19-у ахэм текlоныгъэр къыдахыгъ.

Зэlукlэгъум ыуж «Ростов-Доным» итренер шъхьаlэу Ирина Дибировам ныбджэгъу зэlукlэгъум еплъыкlэу фыриlэр къыриlотыкlыгъ, тапэкlэ анахьэу анаlэ зытырагъэтыщт лъэныкъохэр къыгъэнэфагъэх.

— Мыекъуапэ икомандэ тадэжь къызэрэк lyaгъэмк lэ инэу тыфэраз. Джырэ уахътэм тэрк lэ анахь мэхьанэшхо зи lэр зэнэкъокъум

зэрифэшъуашэу зыфэдгъэхьазырыныр, тиспортсменхэм яфизическэ ухьазырыныгъэ хагъэхъон амал яlэныр ары. Ау пшъэрыпъэу зыфэдгъэуцужьыгъэхэр гъэцэкlагъэхэ хъугъэп. Тигандболисткэхэм хэукъоныгъабэ ашlыгъ. Арышъ, тиешlакlэ зэрэхэдгъэхъощтым тынаlэ нахъ тедгъэтын фае, — къыlуагъ бысымхэм ятренер шъхьаlэ.

Суперлигэм хэт командэу «АГУ-Адыифым» зэнэкъокъур Мыекъуапэ щыригъэжьэщт. Іоныгъом и 6-м «Астраханочкэр» тихьакіэщт.

Зэхэзыщагьэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000 къ. Мыекъуапэ,

Редакциер зыдэщыІэр:

ур. Крестьянскэр, 236

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. **Телефонхэр:**

приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм къа Гихырэр А4-к Гэ заджэхэрэ тхьа пэхэу зипчъагъэк Гэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь ц Гык Гунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэк Гегъэк Гожьых.

Зыщаушыхьатыгъэр:

E-mail: adygvoice@

mail.ru

УФ-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ

номерыр ПИ №ТУ23-009I6

Зыщыхаутырэр AO-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4496 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1401

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр **Мэщл Гэкъо С. А.**

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу 3. Дз.

ПшъэдэкІыжь

зыхьырэ секретарыр Тхьаркъохьо А. Н.

Теннис цІыкІур

Мыекъуапэ къыщызэрэугъоих

УФ-м теннис ціыкіумкіэ ифедерацие ипрограммэу «Урысыем инеущрэ маф» зыфиюрэм къндыхэльнтагь мы спорт льэпкънмкіэ Адыгэ Республикэм изэіухыгьэ зэнэкъокъу хэлэжьэщтхэр Мыекъуапэ кънщызэрэугьоих.

Апэу къэсыгъэх Курскэ хэкум испортсмен 14. Илъэси 10 — 17 зыныбжь пшъашъэхэр ыкlи кlалэхэр турнирым зызэрэщаушэ-

тыщтым дакloy, Белгородскэ ыкlu Брянскэ хэкухэм ялlыкlохэр ягъусэхэу, нэмыкl loфтхьабзэхэми ахэлэжьэщтых.

Адыгеим къэкlогъэ хьакlэхэм Мыекъуапэ, республикэм икультурэ нэlуасэ зафашlы. Ахэр стадионэу «Зэкъошныгъэм» щыlа-

гъэх, къызэдэчъагъэх ыкІи нэпэеплъ сурэт зытырахыгъ.

Зэрагъэнэфагъэмкіэ, неущ зэнэкъокъур рагъэжьэщт. Зыныбжь илъэс 12-м шіомыкіыгъэхэм апэ заушэтыщт. Ахэр къэралыгъом ишъолъыри 10-м ехъумэ къарыкіыгъэх. Іофтхьабзэр пчэдыжьым сыхьатыр 9-м Адыгэ къэралыгъо университетым иордэунэу Кобл Якъубэыціэ зыхьырэм щырагъэжьэщт, учіэхьаным пае ыпкіэ лъыптын ищыкіагъэп.